

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 24 Cor.
Pe o jum. de an 12 "
Pe trei luni . . . 6 "
Pentru România și străinătate:
Pe un an . . . 40 lei.
Pe o jum. de an 20 "

TELEFON N° 226

GAZETA TRANSILVANIEI

ZIAR POLITIC NAȚIONAL.

REDAȚIA
ȘI ADMINISTRAȚIA
Târgul Inului Nr. 30

INSERATELE
se primesc la administrație. Prețul după tariful și învolăc.

Manuscrisele nu se înapoiază.

Decadența vieții parlamentare.

De câteva zile și-a început din nou opoziția maghiară lupta în cameră. Se pare, că deputații din împotrivire sunt cuprinși de un fel de lăncezeală, în urma măsurilor severe, ce le lua prezidiul camerei față de acțiunea lor. Vorbeau abia câte unul doi, dar de multe ori opoziția absentă demonstrativ de la ședințe. Deputații guvernului se aflau ci de ei în sală, își ridicau cuvântul câte unul doi, apoi proiectele se acceptau fără modificări. Legislativa își făcea rapid cursul, asemenea unei mașinării bine conduse.

De un timp scurt însă opoziția și-a schimbat atitudinea. S'a făcut războinică, deputații iau parte în număr mai însemnat la ședințe, se înștiințează la cuvânt mai mulți înși și combat în discursuri lungi obiectele de la ordinea zilei. Această mișcare s'a pornit în săptămâna trecută, la proiectul urcării șeselor de proces care se debate încă, și cercurile opoziționale amenință, că la reforma administrativă vor face o împotrivire și mai strajnică, deoarece ei cred că aceasta e foarte păgubitoare pentru autonomia comitatelor, pe care intenționează a o nimici.

Acțiunea mai energică a opoziției poate să fie motivată cu importanța reformei, dar noi credem că mai este o cauză. Zi de zi s'a fac pregătiri pentru alegerile de deputați. Vremea trece și la anul alegătorii vor merge la urne. În campania, ce se va deschide, deputații de azi trebuie să arete ce au făcut în ciclul parlamentar. De acum? Au combătut proiectele guvernului, cari nu promovează binele cetățenilor, ori au absentat de la ședințe și astfel partidul muncii și-a putut face mendrele, cum a voit? Le vor cere seamă de activitatea lor și numai amăsurat acesteia i vor aprecia.

Dar fie ori cum, noi trebuie să remarcăm o altă curiozitate din parlament. De când opoziția a început o activitate mai întinsă, partidul guvernamental și-a schimbat tactica. A luat o atitudine de neinteresare

ce se pare a sămăna cu pasivitatea. Lasă pe opoziționali să vorbească cât de mult, le ascultă discursurile lungi, dar nu reflectează nici unul la argumentele, ce le aduc aceștia. Abia dacă răspunde ministrul de resort, apărându-și proiectul și arătând principiile, de cari a fost condus guvernul la alcătuirea lucrării sale.

Opoziția a observat această atitudine a celor dela putere și o apreciază ca o desconsiderare a silințelor și luptei opoziției. S'ar părea că partidul muncii dă a înțelege alegătorilor din cercuri, cât de puțin valorează lupta opoziției. Acest fapt a scos din sărite pe unii din deputații opoziționali și doi din ei au dat expresie indignării lor. Szmercsány a infierat în ședința de Joi această apucătură, dar mai aspru a condamnat-o tot atunci deputatul Rakovszky István. El a descris pe scurt situația, a accentuat nepăsarea partidului muncii și în urmă a întrebă, zicând: *Ce parlament e acela, unde majoritatea să invăluie în tăcere?*

În adevăr, un astfel de fenomen e o raritate în corpurile legiuitoare europene. Dar să se mângâie Rakovszky și soții săi din opoziție pentru o asemenea desconsiderare, deoarece au pățit-o și o pățesc și alții. Partidul nostru național român și în general partidul de naționalitate din Ungaria a trecut de mult prin acest tratament nevrednic al camerei. Deputații noștri naționali și-au făcut în totdeauna datoria de legislatori serioși și cinștii.

De câte ori s'au ivit evenimente parlamentare de importanță, mai ales în ce privește chestiunea de naționalitate și interesele generale ale țării, deputații noștri și-au ridicat glasul în cameră și au combătut directivele greșite și păgubitoare. Ei au rostit de cele mai multe ori discursuri excelente, făcute cu studii grele și cuprinzătoare de adevăruri și date prețioase. Unele din discursurile deputaților noștri, ținute de un lung șir de ani în cameră, sunt capo d'opere de ale oratorilor, cari îți deschid vederi largi, vederi și păreri de concepții înalte politice, cari puteau fi de folos și „patrioților” noștri.

Dar în schimbul muncii grele și istovitoare, ce li s'a recunoscut din partea conducătorilor statului? Nimic! Desconsiderare! Discursurile lor au fost ascultate, ca și ale opoziției din zilele noastre, dar nu li s'a reflectat nimic din partea majorității. Cel mult răsuna întreruperi batjocritoare și netrebnice la adresa oratorilor și a popoarelor nemaghiare. Câte odată își ridicau glasul și miniștri, răspunzând superficial la argumentele și interpelețiile deputaților noștri. Atât. În tocmai cum vedem că se face azi cu opoziția.

Dar, repetăm să nu se supere deputații opoziționali de tratamentul acesta plin de dispreț. Când se aplica numai față de noi un astfel de procedeu, opoziția iubila și se bucura. Și acum a ajuns și ea acolo, unde am fost și suntem noi.

Am avea motive să ne bucurăm de această apucătură nevrednică a majorității parlamentare, dar nu o facem pentru-că nu aflăm nici un lucru bun în o asemenea pornire. Din contra ea înseamnă *decadența tot mai mare a vieții parlamentare ungare.* (sm.)

Un ordin bun, dacă s'ar respecta. Ministrul de comerț, baronul Harkányi a dat un ordin către toate autoritățile industriale îndrumându-le, ca să libereze în mod absolut gratuit ori ce fel de documente, pe cari esportatorii le-ar întrebuința pentru a-și valida dreptul de alegător.

Ministrul își motivează ordinul prin faptul, că autoritățile pretindeau diferite taxe pentru estradarea acestor documente punând astfel pe industriașii mai săraci în imposibilitate de-ași câștiga dreptul de vot.

Demersurile Puterilor și ale Monarhiei la Belgrad. Întrun articol recent al ziarului londonez „Daily Mail” se spune că o intervenție a Triplei înțelegeri la Belgrad nu se poate face câtă vreme Austro-Ungaria n-a cerut lămuriri dela Belgrad. Nici un demers nu s'ar putea face deăltfel înainte de terminarea instrucției.

»Neue Freie Presse« scrie în legătură cu vizita contelui Tisza la Viena următoarele:

Călătoria primului ministru ungar Tisza la Viena este în strânsă legătură cu chestiunile externe. Părerea generală e că e nevoie de un demers energetic la Belgrad spre a se pune capăt agitațiilor sârbești. Acest demers se va face cât mai curând, deoarece sunt multe chestiuni cari nu pot fi lămurite pe altă cale. Monarhia austro-ungară va întreprinde acest pas cu scopul de a dobândi lămuriri ca să știe cum să procedeze în viitor. Nu mai încapă îndoielă că demersul Austro Ungariei va avea consecințe serioase; oricum însă Serbia nu va putea da un răspuns evasiv.

Din mizeriile bucătăriei politice maghiare. Mamelucii guvernului, cari l-au servit cu atâta răvnă la toate ocaziunile și mai ales acum cu prilejul înjghebării noului legi electorale, și-au primit prima bucată din marea „ros de rose” în perspectivă.

Ministrul dela interne d. Sándor Idnos, cumnatul contelui Tisza, a dat o circulară, prin care l-se fixează președintele fiecărei comisii pentru conscrierea alegătorilor o diurnă de șaisprezece coroane, iar membrilor singuratici câte-o remunerație de opt coroane pe zi.

Noi știm cine face parte în majoritatea zdrobitoare din aceste comisii. E de prisos deci ori ce comentariu mai detaliat.

Concentrarea rezerviștilor Italiani continuă să fie comentată de presa italiană. Ziarul socialist „Avanti”, care apare la Milano, scrie între altele:

»Guvernul Italian a fost informat că Austro-Ungaria face întinse pregătiri militare în Dalmația, unde a concentrat peste 30 mil de soldați. Scopul Austro-Ungariei poate să fie sau o intervenție în Albania sau o năvălire în Serbia. Italia a crezut de cuviință să ia și ea măsuri militare și în acest scop a dispus chemarea parțială sub arme a rezerviștilor.

Față de aceste știri se declară din Roma, din loc competent, că concentrarea rezerviștilor s'a făcut cu scopul de-a pune capăt *agitațiilor revoluționare* (?) ce s'au observat în ultimul timp în Italia.

Cum știu demonstra Sârbii.

Inmormântarea ambasadorului Hartwig.

Inmormântarea de alaltaeri a ambasadorului Hartwig, decedat subit în locuința ambasadorului austro-ungar din Belgrad, a fost pentru populația capitalei sârbești un minunat prilej de-a demonstra din nou pentru Rusia și contra Monarhie austro-ungare.

Că Hartwig a fost un mare dușman al Austro-Ungariei era un secret public. Pe motivul acesta Hartwig și era în Sârbia idolatrizat, deci nu trebuie să ne prindă mirarea dacă Sârbii s'au folosit de prilejul trist al morții lui Hartwig să-i facă niște funeralii cu adevărat regale.

Se spune că dela încoronarea regelui Petru nu s'a mai văzut o manifestație atât de grandioasă ca la aceasta înmormântare, la care au participat peste 100,000 de oameni în frunte cu miniștrii și autoritățile militare și civile ale Belgradului.

Cununa depusă de guvernul Sârbiei pe sicriul lui Hartwig purta următoarea inscripție semnificativă:

Excelenței sale ambasadorului rus la Belgrad Nicola Hartwig, mareșului Rus și neuitatului prieten al Sârbiei—guvernul sârbesc.

A doua zi după înmormântare s'a întrunit consiliul comunal al capitalei sârbești și după parerea celui defunct, a hotărât să numească una din străzile principale ale Belgradului „Strada Hartwig”. S'a mai expedit o telegramă de condolență guvernului rus, iar de încheiere membrul consiliului comunal Abramovici și-a exprimat dorința ca *politica sârbească să fie condusă și pe mai departe în spiritul lui Hartwig.*

Adunări analoge vor urma pe rând toate societățile sârbești, cari în semn de recunoștință vor trece pe defunctul bărbat de stat al Rușiei în șirul membrilor de lor onoare.

Aceiași atitudine față de politica lui Hartwig o manifestă și cercurile politice rusești, cari aduc cele mai mari elogii activității lui Hartwig lăsând în același timp să se întrevadă că *politica profesată*

Zări din Univers.

— Eclipsa solară din 21 August 1914. —

Așteptăm iarăși, ori ne așteptăm, un fenomen ceresc din cele mai interesante: eclipsa totală de Soare din 21 August 1914, st. n. Bine să înțelegem: nu e totală pentru noi, locuitorii plaiurilor românești. Zona totalității trece din nordul Norvegiei la sudul Rusiei; dela insula Vega la peninsula Crimeea și Marea Neagră, pentru a vorbi numai de Europa. Îndeosebi Rusia va avea favorul unei lungi porțiuni din linia centrală: dela Riga până la Theodosia. Zona totalității va trece peste orașele Riga, Minsk, Kiew, Elisavetgrad și Theodosia, cu durata maximă de 2 minute 14 secunde pe la Minsk.

În vederea fenomenului extraordinar societățile științifice din Apus fac pregătiri întinse, pentru a echipa expediții în zona totalității. Astfel Americanii, Englezii, Belgienii, Francezii, Nemții vor trimite echipe de observație în Norvegia, Suedia, Rusia. Comitetul permanent al eclipselor dela „Royal Society” și „Royal Astronomical Society” în unire cu „Royal Observatory” și „Solar Physics Observatory” (toate din Anglia) organizează trei expediții științifice la Rusia. Una se va stabili la Kiew și va avea ca membri pe Fowler, Curt's, Cortie, Hills și O'Connor. Programul ei cuprinde

fotografiile ale spectrului cromosferelor, în cursul diferitelor faze și în comparație cu spectrul arcului electric (cu electrode de fier) apoi fotografiile de ale coroanei solare. Stațiunea a doua se va stabili la Minsk, având ca membri pe Jones și Davidson. Programul: fotografiile de ale coroanei și spectrul ei. În fine, a treia va fi condusă de Stratton și Buttler dela „Solar Physics Observatory” și se va stabili în Crimeea. Programul va cuprinde iarăși fotografiile de ale coroanei, fotografiile spectrale și studii de polarizație.

Coroana promite un aspect interesant, fiindcă ne aflăm în minimumul activității solare, adică într'o fază, când coroana, în loc să fie resfirată uniform pe marginea discului, va avea, probabil, alungiri remarcabile, egrete sau panașe.

Steaua Regulus se va vedea în cursul totalității, la distanța de 1° dela Soare. Mulți și-au propus să verifice ipoteza lui Einstein, în sensul căreia câmpul de gravitație a Soarelui atrage și frânge raza luminoasă ce trece în apropierea sa. Pentru verificare trebuie să se măsoare înainte și în cursul eclipsei distanța angulară alor două stele, cari încadrează Soarele. Variațiunea așteptată ar fi de vr'o 2 secunde de arc.

Comitetul „cercetărilor radiotelegrafice” al Asociațiunii britanice pentru înaintarea și răspândirea științelor va să studieze influența eclipsei asupra propagației undelor hertziene. Încă în 1912 s-au început cercetări în

acest sens. În 21 August 1914 se vor continua pe scară mai întinsă; atât sub raportul limei transmisiei de unde emise de posturi normale pe linia centrală (adecă așezate de o parte și de alta a zonei de totalitate), cât și al percepției sgonometrelor parazite de origine atmosferică (furtuni, vânt etc).

De asemenea, comisiunea internațională de telegrafie fără fir, reunindu-se în Bruxelles, a numit o comisiune, care să studieze propagația undelor hertziene în cursul eclipsei. Din subcomisiune fac parte Ferrie, Wilm, Benndorf și Eccles. Acest din urmă va concentra toate documentele referitoare la chestiune. (Londra, University College).

Noi suntem departe de linia centrală. Și cum nu avem Academii de științe, nici societăți culturale bănoase, nici mecenai iubitori de știință, nu pregătim nici o expediție științifică în zona totalității. Ba mi-se pare că nici frații din România, mult mai favorizați decât noi. (Academia cu fonduri destule; două Universități cu catedre de astronomie; Observatoriul astronomic și meteorologic; Societăți de științe fizice; Asociațiunea română pentru înaintarea și răspândirea științelor etc) Bine ar fi să mă înșel, dar cel puțin până acum nu am cunoștință de nici o pregătire, deși Rusia e aproape și prin urmare echipa astronomică ar costa neasămănat mai puțin, decât va costa pe Francezii din Paris, ori Bordeaux. Semn, că un adevărat mediu

științific, absolut de trebuință pentru încurajarea, executarea și consfințirea lucrărilor științifice de interes general, încă nu s'a putut forma în România, și cu atât mai puțin la noi.

Rămăne dar, ca fiecare să observe de acasă, dacă vrea norii capricioși ne vor da pace. Braşovul va avea o eclipsă de aproape 9 zecimi, Oraștia de vr'o 8½. Cu alte cuvinte, din zece părți ale diametrului solar 8 jum. ori 9 vor fi întunecate. Fenomenul va fi destul de interesant. Se va vedea pe la amiază, (între orele 11 și 2 din z).

Pentru observația cu ochii, avem trebuință de o sticlă afumată.

Imaginea o putem proiecta pe o foale de hârtie prin o cartă de vizită străpunsă cu un ac.

Fericiții muritori, cari posed ochi clare provăzute cu bonete de sticlă neagră, pot face următoarele observații:

Insemnarea timpului de contact.

Oculatația petelor și făcilor solare prin discul întunecat al Lunii.

Dunga strălucitoare dela marginea concavă a segmentului solar.

Forma acestui segment.

Apoi, fiecare își poate însemna: Aspectul umbrelor pe timpul întunecării.

Schimbarea luminei de peste zi.

Colorarea atmosferei și a norilor.

Efectul asupra animalelor.

Geoagiu 14 Iul. 1914.

Gavril Todica.

Secțiunile științifice-literare ale „Asociațiunii”.

Sibiu, 15 Iulie n.

Ieri Marți, în 14 Iulie n. s'au întrunit în Sibiu, ca în toți anii, secțiunile științifice-literare ale „Asociațiunii” în ședință plenară. S'a ținut ședința în sala festivă a Muzeului „Asociațiunii”. Prezenți peste 60 de membri ai diferitelor secțiuni, cei mai mulți aparținători secțiunii școlare.

În absența d-lui Andreu Barseanu, președintele „Asociațiunii”, care se află în Karlsruhe, pentru căutarea sănătății, ședința plenară a fost deschisă prin domnul canonic din Blaj Dr. Vasile Saclu, vicepreședintele „Asociațiunii”.

Salutând pe cei prezenți, domnul canonic constată, că prezența lor în număr atât de frumos constituie dorada, că toți membrii recrutați din elita neamului românesc sunt pătrunși de însemnătatea pe care o au secțiunile științifice-literare în mișcările noastre culturale și despre așteptările legate din partea națiunii de activitatea lor. La alte popoare cultura e ajutată în prosperarea ei și din afară, din partea altor factori, la noi însă nu. La noi cultura, această plantă gingașă, se sprijinește numai pe puterile proprii. Alt soare nu o încălzește, ci ea crește și se desvolcă numai din căldura inimii noastre. Speră, că această căldură va crește mereu. Declară ședința plenară a secțiunilor științifice-literare deschisă.

TAILOR FOR GENTLEMEN

M. NEUMANN

CENTRALA: FURNIZORUL CURTEI ȘI CAMEREI IMPERIALE REGALE

WIENA

SUCURSALE:

BRAȘOV

BUDAPESTA

Mare Depozit de Haine pentru Bărbați, Băeți și Fetițe

•• Toate în calitățile cele mai bună și croială elegantă, prețuri originale, fixe •• | | Cereți catalogul nostru ilustrat. ••

Singurele băi (scalde) și ape minerale românești în Ungaria.

Băile dela Sângeorgin-român (Oláhszentgyörgy, Besztercze-Naszód megye) cu apele minerale „HEBE”.

La poalele munților nordici ai Transilvaniei, în o vale romantică cu olimă subalpină, se află comuna curat românească Sângeorgiu român, în a cărei proprietate sunt izvoarele de apă minerală, care în comerț poartă numele de „HEBE”.

Apa „HEBE”, pentru cantitatea mare de carbonat de sodiu, clorure metalice și acid carbonic ce conține, ocupă loc de frunte între cele mai renumite ape minerale din Europa. Se întrebuințează ca cură de băut cu cel mai mare succes la toate boalele acute și cronice de stomac și intestine, la constipație cronică, la hiperemie de ficat, la disolvarea pietrelor de beșică, biliare și de rinichi, emoroide, la hemoragie și catare de mîtră.

Ca bău (scaldă) influențează minunat resorbirea exudatelor pleuritice, peritonice, parametritice etc. precum și deosebitele boale de piele

Băile se deschid la 15 Mai st n.

O mulțime de odăi corăspunzător mobilate stau la dispoziția publicului cu prețul de 2-5 cor. la zi, în hotele și vile.

Înainte de sezonul mare, dela deschidere până la 15 Iunie și după sezonul mare dela 25 August până la 30 Sept. atât la băi cât și la odăi se dă o reducere de 30%

Bucătărie foarte bună și ieftină.

Onoratului public îi stau la dispoziție: jurnale, bibliotecă, piano și tenis. Parc și alee (promenadă) pe terenul băilor. Locuri de excursiune în înalții munți din veci, nătate. Muzică permanentă.

Prețul unei băi calde de clasa I. K 1-20, de clasa II. 1 cor.

Calea ferată are stațiune în loc, unde în orice timp stau trăsuri comoade la dispoziția onor. public.

Prospecte trimite francó,

Direcțiunea băilor.

Băile și apele minerale sunt în proprietatea de stat. Dr. TEODOR MIHALI, Președintele direcțiunii.

Băile și apele minerale sunt în proprietatea de stat. Dr. TEODOR MIHALI, Președintele direcțiunii.

Casinul din Sinaia

cu incepere de Marți 14 Iulie

Program nou:

La Varena celebra dansatoare dela Empire din Londra și

Borensky vestitul coreograph în sketchul

APSARA.

Muzica de Edouard Mathé.

Dșoara CLAIRE B. renumita diseușă dela Eldorado din Paris. LEONA și RIVERA, dansatorii moderni sărbătoriți în iarna trecută pe Coasta de Azur.

Dșoara CLOTILDE AUZET, cântăreață de concerte simfonice dela sala Erard din Paris.

Dșoara YVRINNE, dansatoare de caracter.

Trupa românească de comedie

cu dnii Manolescu, Mihalescu și V. Dumitrescu dela Teatrul național, dna Vecera Ionescu și Jenny Danielescu dela Teatrul modern,

va juca: Marți în 1 și Joi 3 Iulie:

Portofoliul, comedie de Octave Mirbeau.

Miercuri 2 și Sămbătă 5 Iulie:

Gregoire, comedie de Henry Falk.

Concerte clasice și moderne

cu orchestra maestrului D. DINICU compusă din 45 virtuoși.

Fraților!

Azi a sosit Capela din Bratei la

Suciu

în grădina Restaurant Nr. 5

unde găsim bere proaspătă vinuri și mâncări bune — pește de Olt, odăi de dormit, în toată seara muzică.

De închiriat.

Locuințe de vară la Ved. Vikos György, Timișul de jos, la moară.

Publicațiune.

Pentru zidirea unui edificiu nou pe seama școalei comerciale gr. or. române din Brașov, Șirul Bisericii Nr. 5, subsemnata Eforie școlară publică din nou licitațiune minuendă cu oferte închise.

Terminul pentru prezentarea ofertelor este ziua de 16/29 Iulie 1914, 5 oare p. m.

Să vor lua în considerare numai astfel de oferte, la cari vor fi alăturat un deviz cu prețurile de taiate pe mărimi și per bucată, introduse în coroane și fileri în formularele de deviz, cari se pot lua din cancelaria Eforiei școlare. Reducerea acordată se exprimă în procente.

La ofert se va alătura vadiul de Cor. 15.000 în efecte publice, în libele de depunere nevincolate, sau în bani gata.

Ofertele vor fi timbrate și vor conține declarațiunea, că ofertentul cunoaște condițiunile de contract, precum și caietul de sarcini în toate amănuntele lor și

să supune necondiționat acelor.

Planurile, caietul de sarcini și condițiunile de contract se pot vedea în cancelaria Eforiei școlare, în zilele de lucru dela 9-12 și dela 3-5 ore.

Formularele de deviz cu măsurile date și cu prețurile corăspunzătoare ca bază, se pot lua din cancelaria Eforiei școlare, pe lângă prețul de 10 coroane bucata.

Eforia școlară își rezervă dreptul a hotărî liber asupra ofertelor, fără considerare la suma devizului.

Brașov, din ședința Eforiei școlare, ținută la 2/15 Iulie 1914. Eforia școalelor centrale gr. or. române din Brașov.

Dr. Vasilie Saftu, mp. preșident. Romulus Dogariu, mp. secretar.

Anunțuri

primește Administrațiunea Gazetei Transilvaniei cu prețurile cele mai MODERATE.

A V I S.

În Restaurantul Nr. 4 Flechuri ieftine, Vin bun de mijmaș se capătă zilnic la Martin Gohn.

Strada lungă Nr. 1, Telefon 370.

Cețiți și răspândiți „Gazeta Transilvaniei”.

Căpșuni

de grădina proaspete, din grădinăriile lui Martin Horvath, Krisbay, Klg. cu 1 cor. 20 bani se capătă zilnic la Magazinul lui Henrich Zintz.

Magazin cu specialități

de Mărfuri împletite și tricotați, de toate sorturile.

Fabrica de împletituri și tricotage Brașov.

J. TEUTSCH & Cie

11-50

STRADA PORȚII Nr. 6.